

Timo Uoti

LL, erikoistuva lääkäri
Hyks, ATeK
timo.uoti[at]hus.fi

Kompromisseja ja luovia ratkaisuja

”**T**ämähän tuli sopivasti, olen akuutisti aivan kusessa!”, vastasin kun minua pyydettiin kirjoittamaan kahden päivystävän lääkärin perheen arjesta. Vaimo oli kongressissa, seuraavana päivänä pitäisi päivystää ja au pair joutui äkisti käymään kotimaassaan uusimassa passia. Lastenhoitokuviot olivat vielä täysin leväällä. Sittenmin anoppi pelasti tilanteen.

Olen anesthesiologiaan erikoistuva lääkäri. Tällä hetkellä työskentelen Töölön sairaalassa. Kolmentoista vuoden takainen lääkisheilani, nykyinen vaimoni, tohtori Härmä työskentelee saman katon alla ja erikoistuu plastiikkakirurgiaan. Raviolin lounaspöydässä synkronoimme kalenterimme. Lapsia on kotona kolme: viisivuotiaat kaksospojat sekä kohta kaksi täyttävä tyttö. Lisäksi arkea sujuvoittamassa on kuukauden ajan ollut saksalainen au pair.

Elämän kaksi suurinta kysymystä, parinvalinta ja ammatinvalinta, ovat kohdallani olleet täysin sattumanvaraisia ja irrationaalisia. Siksi olemme pyrkineet tekemään muuten ratkaisuja, jotka tekevät elämästä kitkattomampaa. Esimerkiksi asumistamme leimaa vaivattomuus: Meilahden mäki näkyy, lapset saa tarvittaessa pihalle leikkimään ja kunnossapidosta vastaa huoltoyhtiö (ulkotilat) ja siivooja (sisätilat).

On selvää, että montaa arkista askareta hankaloittaa se, että molemmat vanhemmat tekevät vaativaa työtä, joka on vielä vahvasti aikaan ja paikkaan sidottua. Emme voi pitää etäpäiviä. Töihin menoa ei voi porrastaa siten, että toinen vie lapsia myöhään tarhaan ja toinen hakee heidät ajoissa kotiin. Pienikin myöhästyminen seisottaa suurta prosessia ja työpäivän aikana ollaan jatkuvasti käytettävissä. Vastapainona ovat tietenkin päivystysvapaat, jolloin pyrin viettämään laatuaikaa itseni ja joskus lapsienkin kanssa. Saatan olla varsin hapan jos päivystysvapaalle yritetään säilyttää jotain minulle epämieluisaa askareta. Omat haasteensa tuo myös

tohtori Härmän työpäivien pituuden täydellinen ennakoimattomuus. Kun plastikot, nuo suuret taitelijat, alkavat tosissaan toteuttaa itseään, aika menettää merkityksensä...

Arjen haasteista huolimatta koen, että vaakakupissa painaa enemmän samaa työtä tekevien ymmärrys toisen ammattia kohtaan. Ei tarvitse selittää, mikä tässä työssä kuormittaa, ahdistaa, turhauttaa tai toisaalta tuo tyydytystä. Täytyy myöntää, että puhumme kotona varsin paljon töihin liittyvistä asioista.

Päivystäminen on tuttua lähes kaikille lääkäreille. Minulle alkaa vasta vajaan kymmenen vuoden harjoittelun jälkeen valjeta, mikä päivystämisen todella kuormittaa. Vaikka nautinkin yöllisen sairaalan tunnelmasta, on häiritsevää, että joku viikosta toiseen tönäisee sisäistä kelloani. Alkuviikko muuttuu loppuviikoksi tai jos päivystää viikonloppuna, niin viikko vaihtuu toiseksi. Menen tiistaina töihin ja sitten onkin jo torstai-ilta. Kun molemmat päivystävät ja päivystyksiä kertyy useampia samalle viikolle, elämä on yhtä poikkeustilaa, ja kaikki muut asiat jäävät roikkumaan.

Olen viettänyt suhteellisen paljon aikaa lasteni kanssa kotona. Jos ihan päivälleen laskee niin enemmän kuin vaimoni. Minulla ei ollut aikanaan kiire valmistua, eikä hohdokkaan uran luominen ole prioriteettilliställani kovin korkealla. Uskon, että ehdin tehdä elämäni aikana riittävästi töitä. Tohtori Härmä taas halusi kuumeisesti valmistua, väitellä nopeasti ja haalii itselleen jälleen uusia tutkimusprojekteja dosentuuri tähtäimessään. Hän solahti aikanaan sujuvasti lääkärin rooliin. Minä solahdin kivuttomammin isän rooliin.

Isyyslomat ovat kaksosten isillä tavallista pidemmät: ensin kolme kuukautta alkuun ja sitten vielä puolitoista isäkuukautta äitiysloman jälkeen. Kaksosvauvojen kanssa isä saa muutenkin olla ”hands on” - halusi sitä tai ei. Tein ensimmäisen vuoden aikana vain kolmi- ja nelipäiväistä työviikkoa, joten kun vuoden kohdalla jäin poikien kanssa kotiin, tuntui olo hyvin luontevalta. Koska

Ei tarvitse toiselle selittää, mikä tässä työssä kuormittaa, ahdistaa, turhauttaa tai toisaalta tuo tyydytystä.

työyhteisö ja aika ymmärsivät koti-isyyttäni, venyi se pitkälle toiselle vuodelle. Lähtökohtaisesti kyse oli varmasti sellaisesta modernista tasa-arvoisesta ajatuksesta, mutta jälleen olosuhteilla ja taipumuksilla oli suuri vaikutus lopputulokseen. Jos vaimoltani kysytään, oli koti-isyydessäni hyvä se, että kotona häntä odotti kolme iloista miestä ja huonoa se, että koti itse oli kuin pommin jäljiltä.

Viimeisen vauvan kohdalla suunnittelimme jo etukäteen kotivuorottelua lyhyemmissä jaksoissa. Ajatuksena oli ”mökkihöperöitymisen” välttäminen ja ammatillisten taitojen ylläpitäminen. Tässä oli hyvänä apuna myös minulle järjestyneet pari kolme kuukausittaista päivystystä Kätilöopistolla. Yllättäen koin kotona olon yhden varsin säyseän vauvan kanssa paljon raskaammaksi kuin aikanaan kaksosten kanssa. Johtuiko turhautuminen siitä, että ensimmäistä kertaa alkoi tuntua, että pitäisi pikkuhiljaa saattaa erikoistuminen päätökseen? En tiedä. Ainakaan en päässyt meritaimita kalastamaan, kuten oli ollut tapana kaksosten päivänien aikana.

Harrastukset ovat tässä muutenkin jääneet pienemmälle huomiolle. Kilpaurheilu on toistaiseksi jäissä. PM-, EM ja MM-kisojen koluaminen ympäri Eurooppaa on vaihtunut retkipurjehdukseen perheen kanssa. Edelleen sitä on kuitenkin purjehduspäivän päätteeksi aika naatti. Alppivaellukset ovat lasten syntymän jälkeen olleet vähissä ja reittivalinnat muuttuneet turvallisemmiksi. Säännöllisen epäsäännöllisesti käyn pelaamassa kavereiden kanssa jalkapalloa ja sählyä. Ja kun on tyyntä ja kuivaa ajelen pyörälennkejä asfaltilla ja

maastossa. Palloiluun ja pyöräilyyn on au pairin tulon myötä löytynyt ilahduttavasti enemmän aikaa.

Au pair hankittiin ennen kaikkea siksi, että pojat aloittivat saksalaisessa päiväkodissa, jonka aukioloajat ja sijainti tekevät töihin ehtimisen mahdottomaksi. Hänen ydintehtävänsä on siis lasten vieminen ja hakeminen päiväkodista. Kaikki joilla on lapsia ymmärtävät, mitä se merkitsee, kun aamut muuttuvat kiireettömiksi, hoitopäivät lyhenevät yhdeksästä tunnista kuuteen ja lapset leikkivät kotona välipala syötynä kun tulemme töistä. Tämän lisäksi hän toimii puskurina, kun aikatauluja ei saa sopimaan yhteen. Yllättävät menot, työpäivän venyminen ja tuplabuukkaukset eivät ole enää logistisia katastrofeja. Tiskikone ja pyykkikone täyttyvät ja tyhjentyvät itsestään eikä kauppaankaan enää tarvitse mennä aina kolmen lapsen kanssa. Vastapainona pitää muistaa, että perheeseen tulee kolmas aikuinen, jonka toiveet ja tarpeet pitää ottaa huomioon ja että nurkissa pyörii jatkuvasti joku enemmän tai vähemmän ulkopuolinen.

Kiirettä pitää, kompromisseja ja luovia ratkaisuja on tehtävä. Kuvaavaa on, että tätä juttua on työstetty potilaskuljetuksen paluukyydissä ambulanssissa, pурсеіеи sataman vahtivuorossa yöllisten vartiokierrosten välissä – ja tietysti päivystäessä.

P.S. Pidän työstäni. ■

Kun molemmat päivystävät ja päivystyksiä kertyy useampia samalle viikolle, elämä on yhtä poikkeustilaa.